

Ministerstvo životního prostředí

Financování Naturity 2000 v České republice

Lenka Vokasová

odbor finančních nástrojů v ochraně přírody a krajiny

Ministerstvo životního prostředí

Obsah

- PO a EVL – rozdíl v přístupu k financování, politické zadání
- problémy
- náhrady újmy
- finanční zdroje

Tvorba soustavy Natura 2000 a politické zadání

- rozdíl v přístupu k PO a EVL
- nejasnost v kompetencích
- nezpracované Souhrny doporučených opatření pro některé PO
- politické zadání – Natura 2000 a ZCHÚ pojímány při přípravě ekonomických nástrojů společně

Ekonomické nástroje v České republice

- Využívání úzkého spektra nástrojů – konzervatismus – srovnání: např. Německo, Velká Británie
- Stát je v ČR zvyklý prosazovat své cíle v OPK převážně nástroji administrativními – restriktivními
- Mluvíme-li o nástrojích, jde o nástroje, kterými se mají naplňovat cíle, které si stát (resp. nižší orgány, např. kraje) stanoví: problém – definování cílů na všech úrovních
- Rozdílné cíle různých resortů (MŽP X MZe X MD X MPO, ...)

Problémy

- náhrady újmy
- financování malých akcí a běžného managementu
- spíše větší infrastrukturní projekty
- úzký sektorový přístup
- podpora rozvoje a přírody bývají vnímány jako dvě protikladné záležitosti
- nejsou mechanismy a procesy, které by toto začlenění zaručily

(Evropská komise: tzv. integrovaný přístup)

Problémy II

- nesprávné nebo chybějící „environmentální pojistky“
příklad: zalesňování
- příliš mnoho převažujících „veřejných zájmů“
- nelze zjednat nápravu okamžitě po zjištění negativních dopadů nebo problémů
- chybí vyhodnocování dopadů dotační politiky a kvalitní monitoring – platí i pro národní programy !!
- nepřehlednost
- „příliš mnoho peněz“
- náročná administrace
- nedostatek peněz na průběžný management
- málo kvalitních projektů

Kompenzace – náhrady újmy

- - finanční náhrada újmy vzniklé vyhlášením přechodně chráněné plochy - § 13 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb.
- - náhrada za ztížení zemědělského nebo lesního hospodaření - § 58 zákona č. 114/1992 Sb.
- - náhrada některých škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy - zákon č. 115/2000 Sb.

Ministerstvo životního prostředí

Náhrada újmy z důvodu omezení hospodaření ochranou přírody:

- Problémový § 58
- Nárok na náhradu je uplatňován každoročně
- Uplatnit nárok může buď vlastník nebo nájemce daného pozemku, přednostně vlastník
- Újma vznikla na základě omezení vyplývajícího ze zákona č. 114/1992 Sb. (základní a bližší ochranné podmínky, ochrana zvláště chráněných druhů, rozhodnutí, omezení vyplývající ze správních aktů)
- omezení zemědělského hospodaření, lesního hospodaření nebo hospodaření na rybnících s chovem ryb nebo vodní drůbeže
- Stanovení výše náhrady: Vyhlášky: 432/2005 Sb., 335/2006 Sb.

Náhrada újmy – vyplacené částky

v roce 2005: 0,8 Kč

v roce 2006: 13,6 mil. Kč

v roce 2007: 12,6 mil. Kč

Ministerstvo životního prostředí

Dotace

Ministerstvo životního prostředí

- od devadesátých let 20. stol. – krajinotvorné programy
- klíčová změna od roku 2004 (vstup do EU)
- chybí hodnocení ekonomické a environmentální efektivity – zlepšení: tlak EU
- národní X evropské – notifikace národních programů u EK

Národní programy MŽP po roce 2007

- Program péče o krajinu (MŽP)
- Program revitalizace říčních systémů (MŽP)
- Program péče o urbanizované prostředí (MŽP)
- Program stabilizace lesa v Jizerských horách a na Ještědu (MŽP)
- Program péče o přírodní prostředí (SFŽP)
- Program podpory obnovy příroz. funkcí krajiny (MŽP)

Usnesení vlády: Na národní úrovni zůstane pouze to, co je prioritou ČR a co NELZE financovat z evropských fondů

Program péče o krajinu (PPK)

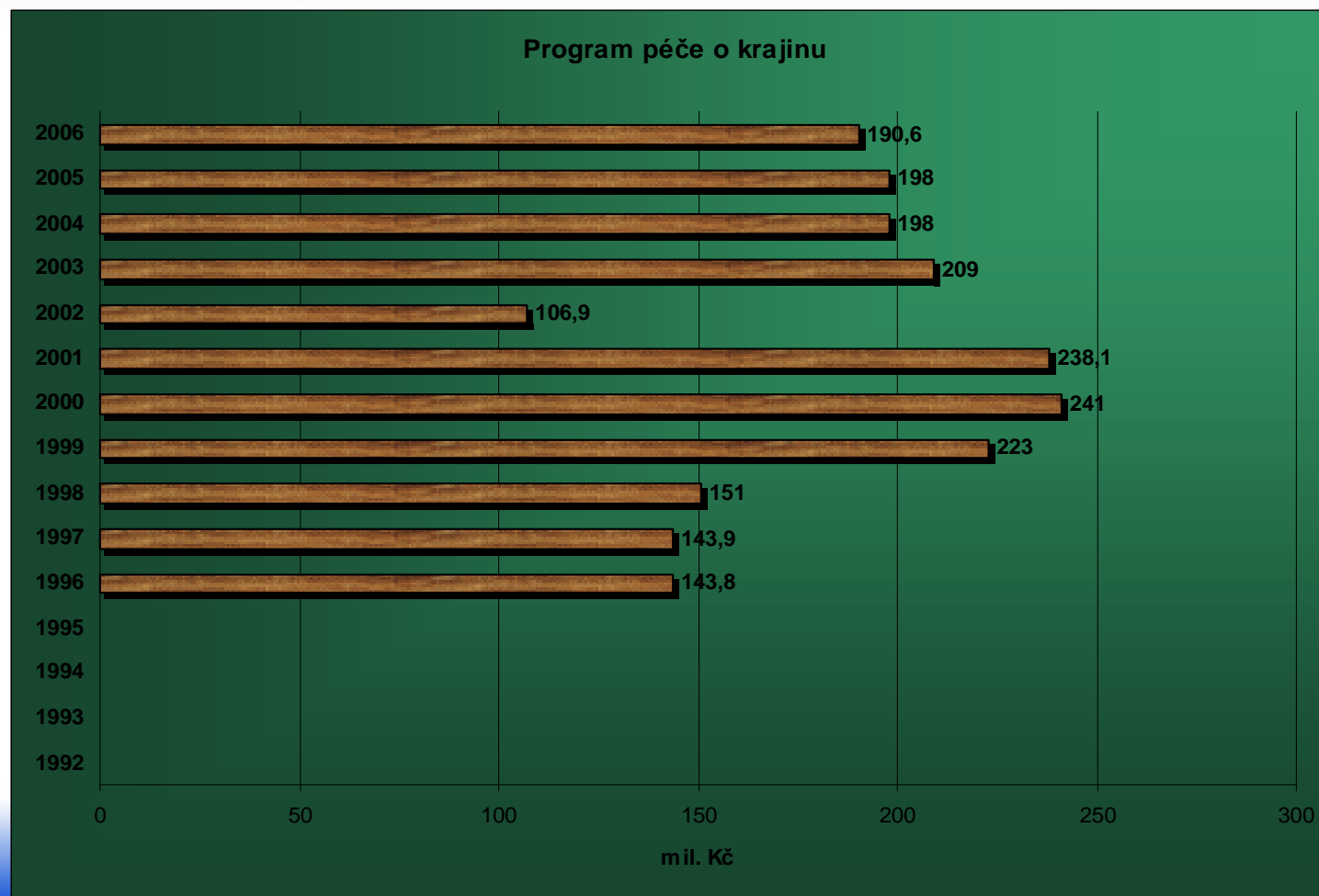
- Vznik 1996
- Nositel programu: MŽP, AOPK ČR, správy NP
- Příjemci podpory: prakticky neomezen
- Spolufinancování z programu: až 100%
- Velikost finančního zdroje: kolem 200 mil. Kč ročně
- Administrace: žádosti přijímá a administruje dle územní příslušnosti AOPK ČR a správy NP
- Neinvestiční charakter, provedení akce v jednom roce
- Podprogram péče o krajinu a Podprogram péče o zvláště chráněné části přírody a ptačí oblasti

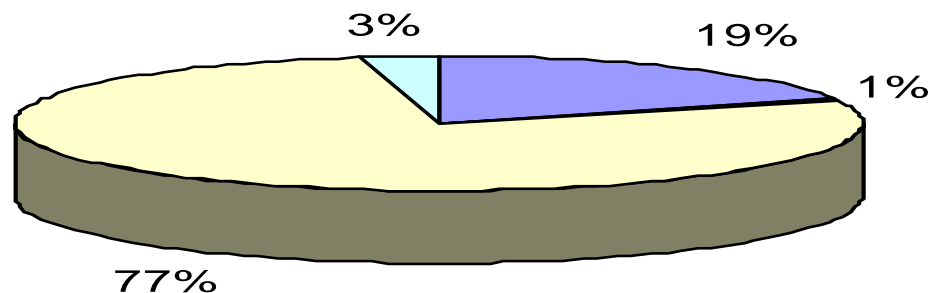

Čerpání PPK 1996 - 2006

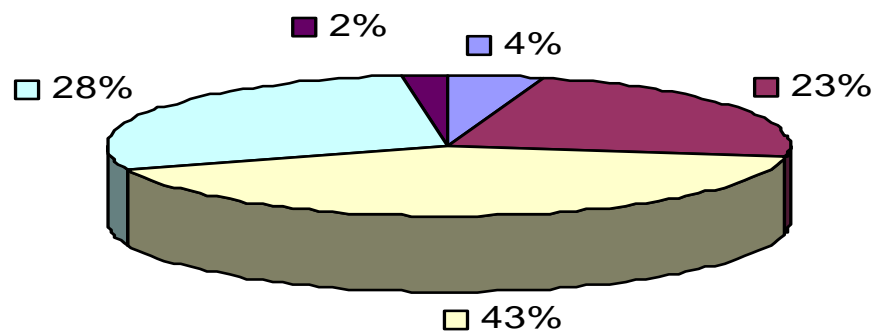

Rozdělení finančních prostředků Podprogramu péče o krajinu

- Péče o vodní ekosystémy
- Péče o lesní ekosystémy
- Péče o nelesní ekosystémy
- Ostatní (druhovú ochrana atd.)

Rozdělení finančních prostředků Podprogram péče o zvláště chráněné části přírody a ptačí oblasti

- Péče o vodní ekosystémy
- Péče o lesní ekosystémy
- Péče o nelesní ekosystémy
- Ostatní (druhovú ochrana atd.)
- Studie apod.

Program revitalizace říčních systémů (PRŘS)

- Vznik 1992
- Nositel programu: MŽP, AOPK ČR
- Příjemci podpory: organizační složka státu, vlastník, nájemce, správce
- Spolufinancování z programu: až 100%
- Velikost finančního zdroje: cca 200 mld. Kč v horizontu 10 let
- Administrace: IZ a projekt se předkládá k posouzení a schválení RPS (při AOPK) a Komisi pro KTP (při MŽP)
- Investiční charakter, víceleté financování

PRŘS - tituly

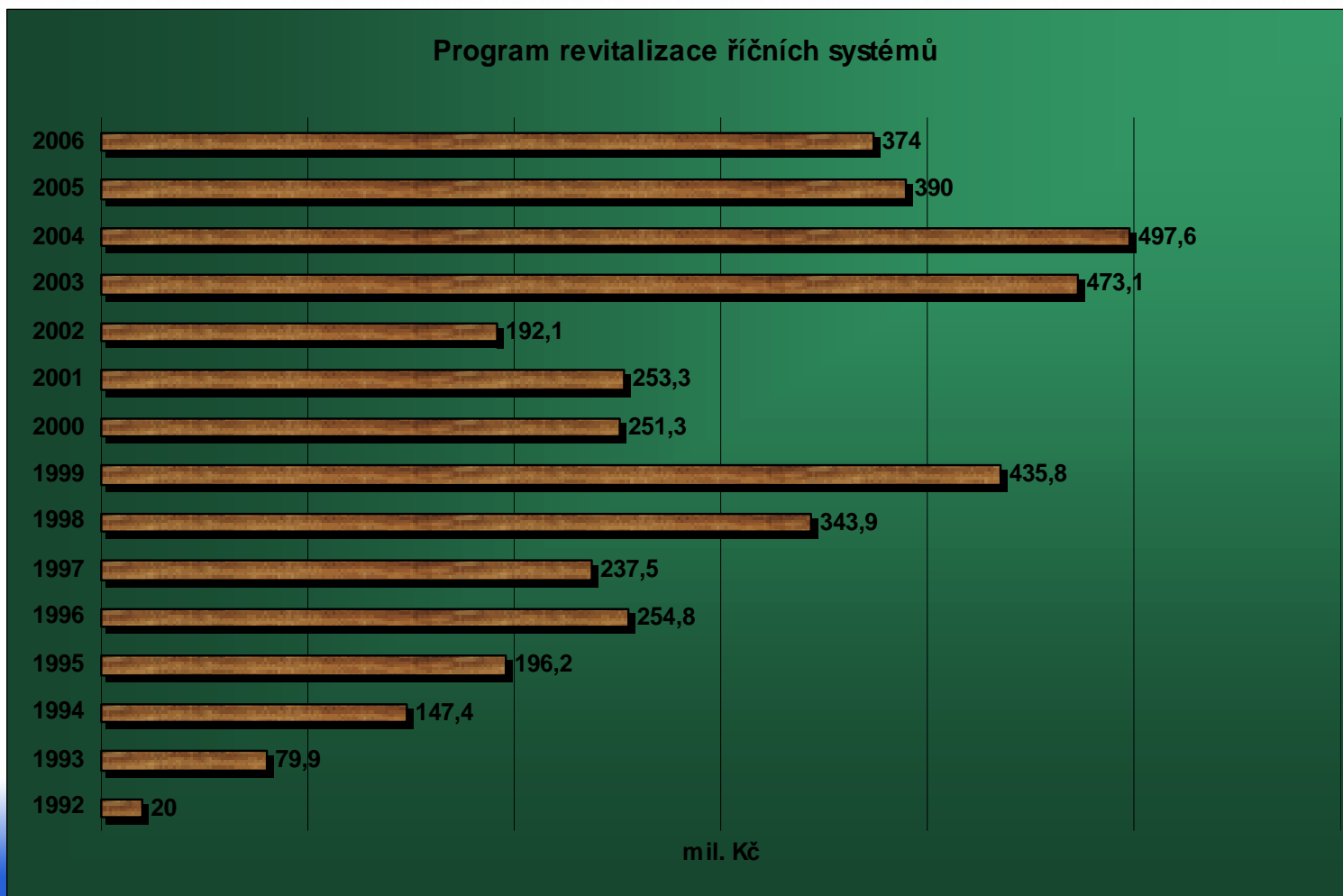
- revitalizace přirozené funkce vodních toků – 112
(vodní toky včetně jejich niv, odstavená ramena, pramenné oblasti, břehové porosty jako součást větší investice)
- zakládání a revitalizace prvků systémů ekologické stability vázaných na vodní režim – 113
(nevhodně odvodněné pozemky, zakládání mokřadů, obnova zásob podzemních vod, vsakovací plochy)
- odstraňování příčných překážek na vodních tocích a podpora takových technických řešení, která je neobsahují – 114
(rybí přechody)
- revitalizace retenční schopnosti krajiny - 115
- ČOV - 117
- rekonstrukce technických prvků a odbahňování produkčních rybníků - 118

Čerpání PRŘS 1992 - 2006

Evropské dotační programy 2007 - 2013

- Program rozvoje venkova
- Operační program Rybářství
- Operační program Životní prostředí
- LIFE+
- Finanční mechanismy EHP a Norska
  - Záchranné programy pro zvláště chráněné druhy
- ? Finanční mechanismy Švýcarska

Evropské fondy - podpořené programy 2007 - 2013

MZe

OP Rybářství

Program
rozvoje
venkova

MŽP

OP Životní
prostředí

Program
LIFE+

Záchrané programy pro zvláště chráněné druhy

Ochrana biodiverzity - spolupráce NNO, vlastníků a státu
při ochraně vybraných ohrožených biotopů v ČR

Operační program Životní prostředí

- **Evropský fond regionálního rozvoje**
- **Přehled prioritních os**
  1. Zlepšování vodohospodářské infrastruktury a snižování rizika povodní
  2. Zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí
  3. Udržitelné využívání zdrojů energie
  4. Zkvalitnění nakládání s odpady a odstraňování starých ekologických zátěží
  5. Omezování průmyslového znečištění a snižování environmentálních rizik
  - 6. Zlepšování stavu přírody a krajiny**
  7. Rozvoj infrastruktury pro environmentální vzdělávání, poradenství a osvětu

Oblast podpory 6.1 - Implementace a péče o území soustavy Natura 2000

- opatření spojená s implementací soustavy Natura 2000 a s monitoringem zvláště chráněných území, území soustavy Natura 2000 a stavu populací rostlinných a živočišných druhů

Oblast podpory 6.2 – Podpora biodiverzity

- ochrana ohrožených druhů a jejich biotopů vč. speciálních mg. opatření, realizace schválených plánů péče, obnova ohrožených biotopů
- opatření k minimalizaci a předcházení škodám od kriticky a silně ohrožených živočichů
- snižování vlivu fragmentace krajiny a dalších antropogenních vlivů
- likvidace invazních druhů
- obnova a výstavba návštěvnické infrastruktury ve zvláště chráněných územích a v oblastech Natura 2000

Oblast podpory 6.3 – Obnova krajinných struktur

- Realizace opatření navržených v rámci schválených KPÚ
- příprava a realizace prvků ÚSES,
- zakládání a obnova krajinných prvků a historických krajinných struktur
- zlepšování druhové a prostorové skladby lesních porostů v ZCHÚ, Natura 2000, vymezených reg. a nadreg. biocentrech
- realizace lesopěstebních opatření biologického charakteru ve ZCHÚ a Natura 2000.

Oblast podpory 6.4 – Optimalizace vodního režimu krajiny

- zvyšování retenční schopnosti krajiny (budování a obnova retenčních prostor, podpora přirozených rozlivů v nivních plochách, opatření ke zlepšení morfologie vodních složek krajiny podle Rámcové směrnice o vodách, atd.),
- obnova a budování mokřadních biotopů (slepá ramena vodních toků, prameniště, mokřadní louky, tůně, nivy vodních toků atd.),
- opatření k ochraně proti vodní erozi (založení nebo obnova mezí, zasakovacích pásů a průlehů).

Oblast podpory 6.5 – Podpora regenerace urbanizované krajiny

- zakládání a revitalizace významné sídelní zeleně s prioritou vyšší biologické diverzity (parky, stromořadí ...),
- výsadba a regenerace izolační zeleně (oddělující obytnou zástavbu od průmyslových staveb,...), podpora zeleného prstence kolem sídel
- výsadba vegetace s přírodě blízkým charakterem na brownfields, ...
- odstranění nebo zajištění nevyužívaných staveb a dalších zátěží v ZCHÚ a územích zařazených do soustavy Natura 2000.

Ministerstvo životního prostředí

Oblast podpory 6.6 – Prevence sesuvů a skalních řícení, monitorování geofaktorů a následků hornické činnosti a hodnocení neobnovitelných přírodních zdrojů včetně zdrojů podzemních vod

- stabilizace nebo sanace sesuvů a skalních masivů,
- přehodnocení celkové kapacity zásob podzemních vod, vyhledání a realizace nových zdrojů pro zásobování obyvatelstva,
- realizace technických prací sloužících k zajištění dalších neobnovitelných přírodních zdrojů,
- zjištění možných negativních důsledků pozůstatků po hornické činnosti, návržení a realizace technického řešení, které zabrání dalšímu ohrožování životního prostředí v návaznosti na „Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2006/21/ES“ ze dne 15.3.2006, o nakládání s odpady z těžebního průmyslu a o změně směrnice Rady 2004/35/ES,
- provedení inženýrsko geologických a hydrogeologických prací v sídlech postižených v minulosti hornickou či obdobnou činností a provedení následných sanačních prací.

Příjemci podpory

- 6.1.: kraje, AOPK, správy NP
- 6.2. – 6.5.: FO, PO, které jsou založeny k nepodnikatelským účelům, zejména obecně prospěšné organizace, územní samosprávné celky (obce a kraje), občanská sdružení, svazky obcí, příspěvkové organizace, organizační složky státu, státní organizace a další subjekty, jejichž zřízení obecně závazné právní předpisy umožňují a jejichž činnost není činností podnikatelskou ve smyslu Obchodního zákoníku
- 6.3. (lesní ekosystémy): právnické osoby, jimž je svěřeno nakládání s lesy ve vlastnictví státu
- 6.2. a 6.3. (nelesní ekosystémy): i podnikatelské subjekty
- 6.6.: obce, kraje, organizační složky státu, příspěvkové organizace, veřejné výzkumné instituce

Další podmínky

- do podpory lze zahrnout i náklady na výkupy pozemků, projektovou přípravu, atd.

Viz uznatelné výdaje v
Implementačním dokumentu

Realizační orgán

- Řídící orgán MŽP, zprostředkující subjekt SFŽP s technickou podporou Agentury ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK).
- **Větší role AOPK**
  - Kontrola formálních správností
  - Návrh stanovení uznatelných výdajů
  - Podíl na hodnocení projektů: hodnocení ekologické a technické
  - Na vyzvání SFŽP podíl na kontrolách

Finanční plán

- Návrh finanční alokace pro
Prioritní osu 6:

2007 – 2013:

584,67 mil. euro = 17 mld. Kč

roční alokace:

83,52 mil. euro = 2,4 mld. Kč

Alokace v rámci prioritní osy 6
ještě není stanovena.

Program rozvoje venkova

- Gesce MZe, platební agentura SZIF
- EAFRD = Evropský zemědělský fond rozvoje venkova
- nástupce OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství a Horizontálního plánu rozvoje venkova

Ministerstvo životního prostředí

OSA I – Zlepšení konkurenceschopnosti
zemědělství a lesnictví

OSA II – Zlepšování životního prostředí a krajiny
(opatření zaměřená na udržitelné využívání zemědělské a lesní půdy)

OSA III – Kvalita života ve venkovských
oblastech a diverzifikace hospodářství
venkova

LEADER

Osa I

- Priority
  - modernizace, inovace a kvalita (92,18 %)
  - přenos znalostí (7,82 %)
- Cíle
  - Konkurenceschopnost, podpora zemědělských podniků, zlepšování kvality zem. a potravn. produktů a produktů lesního hospodářství
- Finanční alokace
  - 22,39 %
- Opatření: zemědělská technika, potravinářství, investice do lesů, odborné vzdělávání, poradenství, pozemkové úpravy, atd.

Osa II

- Priority
  - biologická rozmanitost, zachování a rozvoj zemědělství, lesnictví a tradiční zemědělské krajiny (76,5 %)
  - ochrana vody a půdy (17,60 %)
  - zmírňování klimatických změn (5,9 %)
- Cíle
  - zvyšování biodiverzity, přirozený vodní režim pomocí vhodných zemědělských systémů, OZE, zachování funkce lesů
- Finanční alokace
  - 55,2%

II.1 Skupina opatření zaměřená na udržitelné využívání zemědělské půdy

II.1.1 Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA)

II.1.2. **Platby v rámci oblastí NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES (WFD)**

II.1.2.1. Platby v rámci NATURA 2000 na zemědělské půdě

II.1.2.2. Rámcová směrnice pro vodní politiku ES

II.1.3. **Agroenvironmentální opatření**

II.1.3.1. Podopatření postupy šetrné k životnímu prostředí

II.1.3.1.1. Titul ekologické zemědělství

II.1.3.1.2 Titul integrovaná produkce (ovoce, révy vinné, zeleniny)

II.1.3.2. Podopatření ošetřování travních porostů

II.1.3.3. Podopatření péče o krajinu (zatravňování, biopásy, meziplodiny)

II.2. Skupina opatření zaměřená na udržitelné využívání lesní půdy

- Zalesňování zemědělské půdy
- Založení porostů RRD pro energetické využití
- **Platby v rámci NATURA 2000 v lesích**
- **Lesnicko-environmentální platby**
- Obnova lesnického potenciálu a zavádění preventivních opatření
- Neproduktivní investice v lesích

Platby v rámci Naturity 2000 v lesích

- Zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu
- Ponechání lesa samovolnému vývoji – od roku 2010
- 20-letý závazek; podpora ve formě kompenzace újmy vzniklé ze snížení hospodářského využití lesů; příjemci pouze soukromí vlastníci lesů – není určeno pro státní lesy

Lesnicko-environmentální platby

- Zlepšování druhové skladby lesních porostů – výchovné zásahy
- Vytváření biotopů pro druhy vázané na staré stromy a tlející dřevo – od roku 2010
- 20-letý závazek; podpora ve formě kompenzace újmy vzniklé ze snížení hospodářského využití lesů; příjemci pouze soukromí a obecní vlastníci lesů

Osa III

- Priority
  - tvorba pracovních příležitostí (36 %)
  - podmínky růstu kvality života na venkově (17,60 %)
  - vzdělávání (6,5 %)
- Cíle
  - diverzifikace zemědělských aktivit, podpora cestovního ruchu, zvyšování kvality života na venkově (infrastruktura, čistota vody v obcích, kulturní a sociální vybavenost), příprava strategií místního rozvoje
- Alokace
  - 16,93%

Evropský rybářský fond (EFF)

- v současnosti v OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (opatření 2.3. Rybářství): např. investice do oprav rybníků, budování rybníků, odbahňování, ...
- od 2007 speciální fond (oblast rybářství proto bude mimo Program rozvoje venkova) – Operační program Rybářství

Specifika OP Rybářství

- poměrně malé finanční prostředky (většina zdrojů EFF do mořských oblastí): cca 154 mil. Kč ročně
- kromě investic hrazení i neinvestičních opatření
- poměrně malé kofinancování: max. 60%

Navrhovaná opatření v rámci Operačního programu Rybářství

- Akvakultura
  - investice do produkce akvakultury
  - **vyrovnávací platby na zlepšení vodního prostředí**
  - investice do zpracování a uvádění na trh
- Opatření ve společném zájmu
  - opatření ve společném zájmu
  - **opatření na ochranu a rozvoj vodních živočichů a rostlin**
  - podpora a rozvoje nových trhů
  - pilotní projekty

Vyrovnávací platby na zlepšení vodního prostředí

- tzv. aqua environmentální opatření
- závazek hospodařit v rámci daných podmínek během 5 let
- paušální platba na hektar
- V rámci výběrových kritérií budou zohledněny rybníky v ZCHÚ a Natuře 2000

Podmínky v rámci aqua-environmentálního opatření

- Neaplikovat žádná hnojiva. Povolena je pouze aplikace chlěvské mrvy do 400 kg/ha/m, a to do 30.4. běžného roku.
- Aplikace algicidů, herbicidů, insekticidů a manganistanu draselného je nepřípustná. Možná je pouze aplikace manganistanu draselného, chlorového a páleného vápna na krmná místa rybníků ze zooveterinárních důvodů.
- Nepoužívat vápnění (kromě výjimečných případů, které jsou definovány)
- Udržovat velikost rybí obsádky tak, aby **v období 1.5. - 30.6. byla průhlednost vody větší než 50 cm a nebo se vyskytoval hrubý až střední zooplankton.**
- V případě udělení výjimky na použití závadných látek ke krmení ryb je možno přikrmit obilovinami.

Ministerstvo životního prostředí

- V případě udělení výjimky na použití závadných látek ke krmení ryb je možno přikrmovat obilovinami.
- Vlivem rybářského hospodaření **nedojde k zmenšení rozsahu litorálu** během celého období závazku.
- V období **od dubna do srpna bude rybník na vodě** s výjimkou postupného nahánění plůdkových rybníků.
- Na vodní ploše rybníka není realizován chov drůbeže ani chov či vypouštění kachen divokých z umělých odchoven.
- Na rybníku jsou prováděna opatření, eliminující nežádoucí druhy ryb.
- Je zakázáno provádět odbahnění rybníka s výjimkou loviště.

Opatření na ochranu a rozvoj vodních živočichů a rostlin

- Výstavba nebo instalace zařízení určených k ochraně a rozvoji vodních živočichů a rostlin
- Obnova vnitrozemských vod, včetně míst pro tření a migračních tras pro stěhovavé druhy ryb
- Ochrana a zlepšování životního prostředí v rámci Natury 2000 navazující na rybářské činnosti

Pro tyto aktivity bude potřeba souhlasné odborné stanovisko MŽP.

Podpora do výše 80% přijatelných výdajů.

MŽP - Finanční mechanismy EHP a Norska

Prioritní oblast č. 2 - ochrana životního prostředí

2.7 Snížení poklesu biodiverzity a ochrana nedotčených biotopů

Předkládaný program připravený sekci ochrany přírody a krajiny MŽP: začátek realizace zřejmě jaro 2008

- Záchranné programy pro zvláště chráněné druhy

Program LIFE+

- Do minulého roku- LIFE Nature
  - předkládání projektů do Bruselu- pouze dva české úspěšné projekty: Moravský Kras, Morávka (velká soutěž s projekty z EU)
- LIFE+ od roku 2007
  - Návrh: část finančních prostředků bude alokována na daný národní stát – každý si připraví vlastní malé jednoleté národní programy – v jednání (EK, EP)
  - ČR cca 120 mil. Kč ročně

LIFE – Nature: úspěšné české projekty

Partner	Název projektu	Finance (tis.Kč) - účast AOPK ČR	Doba trvání
ZO ČSOP Pozemkový spolek Hády	LIFE-Nature v Moravském krasu - Obnova teplomilných stanovišť v Moravském krasu	103.675 EURO	2004-2007
Krajský úřad Moravskoslezského kraje	Záchrana lužních stanovišť v povodí Morávky - likvidace invazních druhů	120.000 EURO	2007-2010

Ministerstvo životního prostředí

LIFE+

Tři pilíře:

- „LIFE+ Příroda a biologická rozmanitost“
  - „LIFE+ Politika a správa v oblasti ŽP“
  - „LIFE+ Informovanost a komunikace“.
-
- okruh předkladatelů je velmi široký
  - 3-4 leté projekty
  - spolufinancování u některých projektů až do výše 75 % uznatelných nákladů, standardně 50%

Další informace:

- www.env.cz
- www.mze.cz
- www.sfzp.cz

Ministerstvo životního prostředí

Děkuji za Vaši pozornost.

lenka_vokasova@ env.cz

267 122 468

